

Képes Történelmi Atlasz

- empiria -

Az általános iskolák történelemoktatásának színes segédkönyvét tartjuk kezünkben-Kartográfiai Vállalat Budapest,XIVjavított kiadás,1983,160 ezer példány.Az apró képeken meghatottan ismerhetjük föl az emberiség hőseit,a technika vívmányait,az egész szüntelenül fejlődő,dialektikus Történelmet!

Vizsgáljunk meg közelebbről néhány részletet e vizuális csodából. Mondjuk Magyarország ábrázolását a XX.században,hiszen izgalmas kartográfiai változásokra számíthatunk ebben az időszakban.

A 26-31.oldal címei:1.Az első világháború Európában,2.A munkásmozgalom Oroszországban/1883-1917/,3.A NOSZF a polgárháború és az intervenció 4.A magyar Tanácsköztársaság és harcai,5.Forradalmi mozgalmak Európában,a kommunista pártok megalakulása,6.Fasiszta államok terjeszkedése Európában 1939-ig,7.Háborús tüzfészek 1931-1939,8.A második világháború 1939 szeptember 1-1945 szeptember 2.,9.A második világháború Európában,a Szovjetunió Nagy Honvédő Háborúja/1941-1945/,10.Magyarország felszabadítása,11.Szocialista építés Magyarországon.

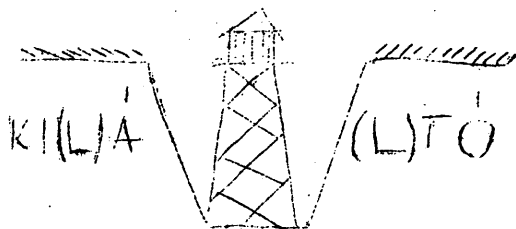
Az első képen Magyarország az Osztrák-Magyar monarchia határain belül, nehezen kivehetően,de "történelmi"határaival ábrázoltatik.Sajnos időpontok csak bontásokban vannak feltüntetve/Forradalmak,frontok állása stb./,Igy a történetek időrendjét és következményeit nehéz rekonstruálni. Nem baj, gondoljunk - majd a békeszerződéseket mutató térkép, esetleg a Monarchia felbomlása - Trianon - Utódállamok Közép-Kelet-Európában című eligazít. Egy kicsit ugyan várniuk kell,mert a következő két oldalon/2-5.Kép/munkásmozgalmi és forradalmi eseményekbe tekinthetünk.Valami azonban már itt föltűnik:A harmadik ábra bal sarkában egy kis Magyarország lapul.Mai határokkal.A negyik tábla is elég érthetetlen,mert az új államalakulatokat Magyarország határain eddig még nem tüntették föl,vizont büszkéek lehetünk mert Felvidék,mint felszabadított terület szerepel/a hatodik képen 1938-ban majd más nevet látunk/.Az ötödik tábla sem oszlatja a homályt s a határok bizonytalanok-bár ez azért is lehet,mert a Tiszántúlt Kun Béla arcképe foglalja el.Nq,ez legalább megnyugtató.

Nézzük a Fasiszta államok terjeszkedését.Három agresszort fedezhetünk fel.Németországot,Olaszországot és - igen- Magyarországot.Ott pompázik 1938-as dátummal a lerohant Felvidék és 1939-essel Ushorod környéke.Ezzel újabb problémakörhöz értünk,de nem hagyhatjuk lezáratlanul az előbit.

Hogy lett a Monarchia egyik névalójából fasiszta állam?Hogyan vesztette el területeinek 2/3 részét ?Háboruban,békében,esetleg elkártyázták a vérszívó-burzsua-dzsentri-Welsőczis nagyurak?Önként lemondunk róluk egy magasb Dunai-népek-testvériség-eszméje nevében?Ezekre a kérdésekre nem kapunk választ./A tankönyvből is nehezen,de ezt most hagyjuk./Képzeljük el inkább a szerkesztőket,amint könnyes szemmel és remegő kézzel,a trianoni csapás felidézésének sulya alatt,ugy döntenek,hogy nem eleveníthetik föl a történeteket,mert a sebek fölszaggatása megtörné harcos ifjúságunk kamaszos hevét.Különben is inkább előre kell tekinteni,nem jelentéktelen területi részletkérdésekbe bonyolódni.Az Új Világ egyébként sem átsekedhet mennyiségi eredményekkel,nikor a minőségbe való átcsapás utáni pillanatok kápráztatják el polgárait/lásd pl.ezt az Atlaszt/.

Folytassuk.Az új területeket galádul bekebelező,fasiszta Magyarországnál hagyjuk el az empiria fonalát.Gyorsan pillantsunk a 7. és 8.képre.

Kerülendő az újabb bonyodalmakat, a mai határokat látjuk viszont;/akronológia-1939-1939 ill.1939-45.tartja egybe az eseményeket ezen a két képen/. Érdekes pillanatok tartogatnak a 9/a/1941.VI.22.-1942.IX.18./és 9/b/1942.IX.19.-1945.V.8./ábrák.Az elsőn

Magyarország felvidéki határaival és egy érdekes országgal a szomszédságában-anit a második bécsi döntés határaival velünk azonosnak-, melynek neve 1940.Igy.Ennyi.Magyarország szövetségének vélhetjük, mert zöld színnel szerepel mint Németország csatlósa./Mint mondjuk Magyarország is az volt./A 9/b-n már nem látjuk 1940 országot.Hogy hová tűnt,hogyan morzsolódott föl-talán úgy járt,mint a két bécsi döntés a Képes Történelmi Atlaszban-nem tudhatjuk?Lényeg az,hogy az orsz csapatok már a területi bonyodalmaktól mentes országot szabadítják föl.Hogy mikor, azt nem tudjuk meg a 10.térképről,mert két beérkezési és néhány felszabadulási dátum kivételével más nem szerepel.A szerkesztők újra tul bonyolultnak látták a fegyverszünet-1945 január 20.-és a békekötés-1947 február 17.-két területrendező/visszaállító dátumát közölni.Persze következetesek maradtak,ami nem kis tudósi erény.S ha megnézzük a 11.képet, melyen a szocialista építés rekvizitumai-vezetékek,lakótelepek,gyárak, olájkutak stb.pompáznak,osztatlan/azaz törésmentes-tehát nem volt 1949,1953,1956,1968 stb./,erőt sugárzó zsufoltságban,akkor felsőhajthatunk! Kis hazánk-néhány becsületén esett folttól eltekintve- jól vezetett a történelem viharainak Scyllája és Charybdise között^x.S ezt nem kevésbé olyan kormányosoknak is köszönheti,mint ezen Atlasz felelős és értő szerkesztői.

^xképzavar

Balog József

Gyermekeké felnőni

/Jegyzetek Jeles András:Angyali üdvözet c.filmjéről/

Kié a történelem?A sajátunk-e,vagy tőlünk elidegenedett mechanizmus? Ha nem a miénk,akkor kié?Bizony,mindenképpen a miénk az,csak estleg nem értünk való!Hogyan juthatunk hát odáig,hogy saját tevékenységünk crednénye ellenünk fordul,és hogyan háziásíthatjuk ismét azt,ami elvadult tőlünk?

Mindezek a fennkölt siránkozások akár egy újbaloldali-marxiánus köz-helyszótár patentjei is lehetnének.Jeles András azonban,aki az Angyali üdvözet c.film rendezője és nem filozopter,mindezt egy termékeny és művészilag artikulálható megközelítésmód nyelvére volt képes lefordítani.Ő így kérdez:emberi léptékűek - e sorsunk diszletei?Tudjuk-e viselni viselkedésformáinkat?Hogy áll rajtunk az,amilyenek vagyunk? De hát:vagyunk-e még valakik/pedig mennyire igyekszünk valakiknek látszani/ha hordozzuk önnön imágónkat,ha a gombhoz varrjuk a kabátot és utána önmagunk csonkításával vagy felfújásával akarjuk elhíttetni,hogy bele-nőttünk már?Felnőttünk-e egyáltalán?

Jelesnek e kísérlet elvégzéséhez laboratóriumként szolgált az Ember tragédiája,illetve annak egy lehetséges olvasata,amely-élve a mű kozmikus perspektívájával és matematikai szigorával-éppen ezeket a